

Beszámoló az Informatikai és Könyvtári Szövetség 2012. évi közgyűléséről

Az IKSZ ez évi közgyűlését az Országos Széchényi Könyvtár 7. emeleti előadótermében tartották május 16-án.

A közgyűlés előtt Lovas Lajos a MANDA főigazgatója tartott előadást „A MANDA program és a könyvtárak” címmel. A MANDA, mint intézmény létrejött, most dolgoznak a szolgáltatások elindításán. A honlapjukon egyre több információ érhető el. Az ő feladatuk, hogy létrehozzák a Nemzeti Kulturális Digitális Katasztert. Ennek a kaszternek kell választ adnia arra a kérdésre, hogy a kulturális vagyonból mely részek digitalizálása készült már el, és hogy mely részei várnak még digitalizálásra. Az Országos Széchényi Könyvtárban egy korábbi pályázat keretében elkezdték a könyvtári terület digitális kataszterének elkészítését, ami majd a teljes Kulturális Kataszter része lesz. Szeretnék a könyvtárakban fellelhető digitalizált átlományt is felmérni, és a MANDA felé átjárhatóvá tenni. A MANDA a közgyűjtemények mellett a magán- és egyházi gyűjteményekben található kulturális örökség digitális összegyűjtését is céljául tűzte ki. A MANDA feladata lesz a digitális kötelezpéldányok gyűjtése és őrzése, azonban ehhez még előbb a jogszabály megalkotására is szükség volna. Ennek ellenére készítik ezek számára az online feltöltő felületet. Lovas Lajos bemutatta a MANDA honlapján jelenleg elérhető szolgáltatásokat, tartalmakat is, a Manda

tv-t, az e-learning tartalmakat és a Kulturális gps nevű programot. Ez utóbbi egy okostelefonokra letölthető alkalmazás, ami gps koordináták alapján kulturális látnivalókat és programokat ajánl a felhasználóknak.

A hozzászólásokban hangsúlyos kérdés volt, hogy a MANDA hogyan illeszkedik bele a közgyűjteményi, könyvtári hálózatba? Igényt tart a közgyűjteményekben sok éve tartó pályázatok és helyi erőfeszítések segítségével készült digitalizált tartalmakra, de nem egyértelmű, hogy mit nyújt cserébe a gyűjtemények számára.

A hozzászólások után tartották meg az IKSZ éves közgyűlését. Elnöki beszámolójában Fodor Péter összegezte a közgyűjtemények elmúlt 12 hónapját. Nehéz, kaotikus év áll könyvtárak mögött. Sok feladatot adott a döntéselőkészítő, érdekérvényesítő tevékenység. Volt amiben sikerült eredményt elérni, más esetben nem. Sikerült elérni, hogy a kormány visszavonja azt a javaslatot, mely szerint kötelezték volna a könyvtárakat, hogy egy közös forrásból szerezzék be a dokumentumaikat. Az ODR finanszírozás kérdése továbbra is problémás marad. A működtetésében nagy felelősség hárul azokra a döntéshozókra, akiknek a feltételrendszert biztosítani kellene. Igyekeztek a könyvtárak érdekeire felhívni a figyelmet az önkormányzati és a felsőoktatási törvény módosításánál. Külön probléma a megyei könyvtárak helyzete. Jelenleg három megyei könyvtár került a helyi önkormány-

zat kezelésébe (Nyíregyháza, Szeged és Eger). A többi helyen továbbra is a megyei kormányhivatalok látják el a fenntartói feladatokat. Az IKSZ álláspontja az, hogy a megyei feladatok elvégzésére állami forrásból kell a szükséges keretet biztosítani. Az NKA rendszerében is nagy változások történtek. Az IKSZ delegált tagot az új Közgyűjteményi Kollégiumba, az MKE-vel együtt pedig a Szépirodalmi és a Könyvkiadói Kollégiumba.

A jövőben az MKE-vel együttműködésben terveznek könyvtárügyi konferenciát, és közös fellépést a könyvtári szakma érdekében. Pályázatok segítségével igyekeztek, igyekeznek könyvtári rendezvényeket tartani. Az előző évekhez hasonlóan megrendezésre került az Internet Fiesta, 2011-ben is sor került a Kárpát-medencei könyvtárosok konferenciájára 2012-ben ez utóbbi Magyarországon megrendezésre kerülő könyvtáros világtalálkozó miatt várhatóan elmarad.

Az elnöki beszámolóhoz kapcsolódva a közgyűlés levezető elnöke, Ramháb Mária hozzátette, hogy valamennyi minisztériumi szakmai egyeztetés pénzügyi jellegű volt, és jelen volt a gazdasági tárca képviselője is. A jövőbeni érdekképviselnek ki kell terjednie a gazdasági terület felé is. De éppen így a közművelődési könyvtárak sorsáról folyó tárgyalásoknál fontos a közigazgatási tárca megkeresése is. A közművelődésről szóló koncepció megalkotásakor elvárásként fogalmazták meg, hogy a települési könyvtárak is váljanak közösségi terekké. A könyvtárak eddig is közösségi terekként működtek. Ezt a tényt jobban kellene kommunikálni.

A hozzászólásokban elhangzott, hogy nagyon fontos volna a hazai könyvtárak számára az elektronikus kölcsönzési jog megszerzése. Felkérték a vezetőséget, hogy az IKSZ az MKE-vel közösen lobbyizzon azért, hogy a könyvkiadók ne zárják el a könyvtárak előtt ennek a lehetőségét. A kiadók közül nagyon kevesen biz-

tosítják a könyvtárak számára az elektronikus kölcsönzési jog megvásárlásának lehetőségét.

Virágos Márta, az Egyetemi Könyvtárigazgatók Kollégiuma elnöke a kiadók részéről a felsőoktatási könyvtárakat ért fenyegetésről számolt be. A kiadók vádjai szerint a felsőoktatási

könyvtárak jogtalanul szolgáltatnak belső hálózaton digitalizált tankönyveket. Ezt a szerzői jogi jogszabályok lehetővé teszik a könyvtáraknak, a kiadók miért nem a tömeges utcai fénymásolás ellen lépnek fel, miért nem adnak ki nagyon keresett, de évek óta hiánycikk tankönyveket? Az EKK pilot projekt keretében kíván foglalkozni a kérdéssel. Felhívta a figyelmet, hogy az ODR szolgáltatás nagy összegű pályázatok segítségével megújult, a Debreceni Egyetemi és Nemzeti Könyvtár koordinálásában működik. Az elektronikus dokumentumok könyvtárközi kölcsönzésének kialakításra kerülő rendszerre, az e-ODR azonban ettől a jól működő rendszertől teljesen elkülönülten, a MANDA keretében fog megvalósulni. Így az egységes szolgáltatási rendszer elve sérül.

A MANDA kérdéshez hozzászolt Ambros János, az Országgyűlési Könyvtár főigazgatója is. A MANDA meg kívánja határozni az országos digitalizálási stratégiát, de a szakma számára továbbra sem egyértelmű, hogy mi is lesz a MANDA

feladata, hogyan épül be a gyűjteményi hálózatba. Az Országgyűlési Könyvtárban hamarosan befejeződik egy nagy digitalizálási pilot projekt, aminek keretében 5000 kötetet digitalizáltak. Olyan műveket, amelyekre az Országgyűlési Könyvtár szolgáltatásainak nagy szüksége van. A könyvtáraknak új fajta együttműködést kell kialakítaniuk a digitalizálási stratégia terén. Fontos, hogy ezen a téren ne veszítsék el önrendelkezésüket, élhessék a saját életüket.

Nagyon elgondolkodtatóak voltak Ambros János gondolatai a könyvtáros szakma visszaszorulásáról. A könyvtárosok nem jelennek meg a magyar értelmiségi létben, így nem is tudják hatékonyan megjeleníteni a könyvtárak értékeit, képviselni érdekeiket. Fontos, hogy szélesebb nyilvánosságot harcoljanak ki maguknak. Ha ez nem történik meg, a személyek és az intézmények is hátrányba kerülnek.

Fontos, hogy a könyvtáros szakma nyisson a többi szakma felé. A közgazdasági szakemberek a szűkös anyagai lehetőségek közti túlélésben, a jogászok pedig például a szerzői jogokkal kapcsolatos kérdésekben tudnák segíteni a könyvtárosokat.

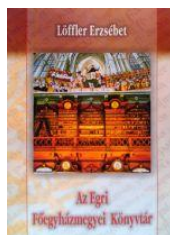
Az IKSZ közgyűlésén elhangzottak megerősítették azt a gondolatot, hogy a könyvtárak számára elengedhetetlen az új utak keresése, önmaguk elhelyezése a változó társadalomban. Különösen megnehezíti, de egyszerismind kényszeríti is ezt a folyamatot a rendkívül rossz gazdasági helyzet. A könyvtárak képesek és készek a megújulásra, új szolgáltatásokkal, új arculattal jelentkeznek, de ezeket az eredményeket el is kell adni, meg kell jeleníteni a társadalom és a döntéshozók előtt.

Baranya Péter
EKE elnök

KÖNYVISMERTETŐ

Löffler Erzsébet: Az Egri Főegyházmegyei Könyvtár.
Érseki Vagyongkezelő Központ, Eger, 2012.

„Az a könyvtár, amelyet Eszterházy püspök létrehozott, több, mint kétszáz éves története során sok viszontagságon ment keresztül. Nem mindig volt gondos kezekben, akadtak, akik elherdálták értékei egy részét, de még többen jó gazdái voltak. Az alapító püspökön kívül elsősorban az ő érdemük, hogy a könyvtár régi pompáját megőrizte, sőt gyarapodott, és ma a 21. századi könyvtárak színvonalán működik. Eger kulturális életének egyik legfontosabb tényezője, hírneve pedig elterjedt jóval túl a határainkon. Az is biztató, hogy a jelek szerint az alapító

püspök álma is valóra válik, és a könyvtár valóban egy egyetem működését fogja segíteni.” - zárul Löffler Erzsébet: Az Egri Főegyházmegyei Könyvtár című munkája, mely intézményünk történetét foglalja össze. A szellemes fejezetcímekkel tagolt kiadvány rövid európai és magyar könyv- és könyvtártörténeti áttekintéssel kezdődik. Ennek során eljut az alapító püspök, Eszterházy Károly koráig, ezzel mintegy rávezetve az olvasót annak megértésére, megismerésére: milyen motivációi lehettek egy főpap-